

АДВОКАТ
БОГОМИР А. БОГИЋ

8, Палмотићева ул. 8

БЕОГРАД

ТЕЛЕФОН 20-898

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

Н. Бр. 95478

Краљ Петар о Слободи.

Године 1867 изишло је прво издање дела „**О СЛОБОДИ**“ славнога економско-финансијског и филозофског писца и мислиоца Џона Стурта Миља. На српски језик превео га је „Кнежевић П. А. Кара Ђорђевић“, потоњи Краљ Петар, и предговор му је написао. Дело је онда продавано у корист „Уједињења Омладине Српске“. Из овога се предговора види да је Краљ Петар као млад човек имао укусу за крупна економско-финансијска и филозофска питања, да их је вредно проучавао и добро познавао. Па је потоњи Краљ Петар желео да помогне просвећивању својега народа, те се потрудио да „посрби“ Миљево дело „**О Слободи**“ и вероватно поднесе трошкове за његово издање.

Друго издање овога дела изашло је у Београду 1912 год. Ми из предговора овом делу вадиимо нека главнија места и овде објављујемо, да нова поколења виде, да је Краљ Петар остао као владалац и стар човек веран оним идејама **о слободи**, које је имао као „Кнежевић П. А. Кара Ђорђевић“. Никада није било, можда, потребније да се чује како је највећи

досадашњи владалац наше нове историје народне **мислио и гледао на слободу својега народа споља и унутра.** Видеће се уједно из ових мисли негдашњег „Кнежевића П. А. Кара Ђорђевића“, зашто је седи старац Краљ Петар могао бити и зашто је био достојни, велики вођа нашега народа у последњој великој борби за наше народно ослобођење и уједињење. Ево да пустимо самога високога писца да нам каже своје идеје о слободи:

„Међу начелима, која излазе на видик, у животу појединих људи, народа и целог човечанства, нема ни једнога, које би толико важило, а камо ли важније било од — **Слободе.**“

„Сваком је човеку од природе урођено, да буде слободан, те да може одговорити своје позиву, овде на земљи.“

„**Само слободан човек** властан над самим собом, може развити своја својства, усавршити врлине, којима је обдарен, доћи до свести, којом ће појмити, познати и вршити свој задатак, своја права, своје дужности.“

„**Само слободан човек** може оснажити своју вољу и заложити сву снагу, да унапреди своју личност и да својом личношћу припомогне унапређењу народа, коме је по крви, језику, отаџбини, срећи и несрећи сродан. **Из слободе чланова једнога народа, ниче укупна слобода тога народа.**“

„Као што је слобода унапредила и усавршила поједину личност, тако исто развија, унапређује и усавршава **Слобода** скуп тих личности — цео народ.“

„**У слободног народа бујније, брже и снажније развијају се све његове особине.**“

„**Слобода** отвара народу очи да упозна своје махне и да их лечи: Слобода му даје прилике да позна своје врлине, те да их развија и залаже у радњу, којом челичи своју снагу, унапређује своје умно и физичко благостање, да собом и у сарадњи са осталим народима примиче цело човечанство цели, која му је Богом намењена.“

„Ово потврђује повесница развитка и напретка човечанства.

„Све оно, чиме се дичи и поноси данашња образованост, а посебице да речемо све оно што је утврдило веру, облагородило обичаје, распрострло љубав и побратимство међу људима; што је унапредило и усавршило данашње науке; што је узвисило и облагородило уметност, уостручило и изоштрило занате; разгранало трговину и светски обрт; једном речи: **све оно, што је подигло човеново достојанство, окрепило снагу народа — све је то плод човекове Слободе, народне Слободе.**

„Ма да се колико дивимо данашњем напретку човечанства, ипак не можемо а да не помислимо, да би тај напредак још горостаснији био, да су сви људи и сви народи, у сва времена, уживали **слободу.**

„Са историјом у руци дао би се показати, да је небројено најврлијих духова морало подлећи у загушљивом ваздуху ропства; док су други дошли до слободе, да се могу развијати и напредовати, та је борба трајала столећима, док су народи себи **извојевали Слободу**, да могу њоме напред корачати.

„На Западу је некако ушло у обичај, да се и наш народ, и други народи, који су с нама заједно једне и худе судбине, сматра као народ, који још толико није напредовао у образованости, да је сазрео, **да се може користити благодетима Слободе.**

„Странци, који су имали прилику и потрудили се, да савесно проуче нашу прошлост, главне и значајне црте нашег народног карактера, уверили су се сасма о противном.

„И доиста ваља само беспристрасно проучити књигу прошлости нашега народа, ваља пажљиво испитивати кретање духа народног у временима његове самосталности, када је имао прилике развити и показати снагу своју — па савесни судија не може да не позна, да наш народ има све погодбе, које условљавају снагу за напредак једнога народа, у сарадњи са осталим образованим народима.

„Па и данас, после толико векова, у којима наш народ не само да није био потпуно самосталан, но је, већим делом, посве потчињен туђинцима, **после толико столећа насиља којима хтедоше да му затру све**

врлине његовог значаја — данас ваља само прочитати српске народне песме, живот и обичаје нашег народа — који се с правом могу сматрати као јавни изрази народнога духа — па ћемо се уверити, **да је наш народ свестан** да му ваља живети и развијати се у друштву осталих народа, јер има у себи врлина, које су услов томе развиту.

„Та свест, што се развила из хармоније врлина нашега народа, јемац нам је, **да је он зрео**, да у колу осталих народа може напредовати сврси човечанства.

„А шта му је од прене потребе по тај напредак? . . СЛОБОДА.

„У новије време нашла је ова потреба најживљега израза у свима изјавама нашега народа.

„Већ и с тога што је слобода начело, **које од постанка живи у духу српскога народа; што је наш народ за њу залагао вековима сву своју снагу; што то начело још није потпуно и свуде остварено ни у личноме ни у народноме животу нашега народа; што сви пријатељи и родољуби нашега народа јединогласно исповедају да без уживања слободе не може бити напредна нашем народу:** све је то нас побудило да упознамо свој народ са књигом, у којој тако славни списатељ разлаже своје мисли о **Слободи.**

„А тежећи: „да се на основу **Истине**, а уз припомоћ науке, утврди и унапреди народност српска“, сматрамо за најсветију дужност, да допринесемо са своје стране онолико, колико нам је по својим slabим силама могућно, да се учини који корак ближе тој узвишеној цели.

У Паризу о Божићу 1867. год.

КНЕЖЕВИЋ П. А. КАРА ЂОРЂЕВИЋ,

